

De [on]mogelijkheden voor ondersteuning van topsporters in het mbo

Waar liggen mogelijkheden?

Topsporters die naast hun intensieve trainings- en wedstrijdprogramma ook een schooldiploma willen halen, staan voor een flinke uitdaging om dit voor elkaar te krijgen. Samen met hun begeleider van de mbo-instelling, vaak de topsportcoördinator, moeten ze een programma samenstellen zodat ze onderwijs en sport op een effectieve wijze kunnen combineren. Immers, de beschikbare tijd is kostbaar! Door: Rudmer Heerema

Professionalisering

De laatste jaren heeft de professionele topsport een vlucht genomen. Steeds meer sportbonden bieden een professioneel talent-ontwikkelingsprogramma aan, waarbij de sporters meer, langer en intensiever trainen. Dit betekent dat toptalenten steeds vaker problemen ondervinden als ze naast hun sportcarrière ook een schooldiploma willen halen, want naast verzwaring van het trainingsprogramma is ook het opdoen van (inter)nationale wedstrijdervaring geïntensiveerd.

Twee jaar geleden heeft NOC*NSF de Centra voor Topsport en Onderwijs (CTO) gelanceerd. Op vier locaties in Nederland komen de trainingsprogramma's van verschillende sportbonden bij elkaar en kunnen sporters onderwijs en topsport zo optimaal mogelijk combineren. Naast de CTO's worden op diverse plaatsen in Nederland Nationale Trainingscentra (NTC) en Regionale Trainingscentra (RTC) opgebouwd. Deze ontwikkelingen geven duidelijk aan hoe de overheid én NOC*NSF tegen het belang van de ontwikkeling van topsport en onderwijs aankijken. Topsport staat op de kaart en het kabinet omarmt dit.

Het kabinet heeft de uitspraak gedaan dat er geïnvesteerd moet worden in onderwijs en topsport. Het lijkt erop dat beiden buiten schot blijven bij de bezuinigingen. Niet voor niets zet de overheid zwaar in op de Olympische Ambitie om in 2016 een bid uit te brengen voor de organisatie van de Olympische Spelen in 2028. En er is alvast positief nieuws vanuit de provincies: ondanks de recessie en alle komende bezuinigingen heeft de meerderheid van de provinciale overheden gemiddeld 10 miljoen euro extra gereserveerd voor de topsportambitie in de eigen provincie.

Toptalenten, wie zijn dat?

De sportbonden hebben jarenlang, zonder een gemeenschappelijk uitgangspunt bepaald welke talenten de eigen bond als toptalent zag. Dit zorgde ervoor dat ogenschijnlijk vergelijkbare sportbonden heel verschillende aantallen toptalenten aan de Olympische Netwerken doorgaven en ook het niveau van deze talenten verschilde enorm. De indicering van toptalenten heeft een professionaliseringsslag ondergaan. Sinds 1 maart 2010 heeft NOC*NSF hier meer lijn in aangegeven door het opzetten van een database van toptalent en er ligt een duidelijk talentprofiel onder de indicering van talent. Dit profiel is voor alle bonden gelijk. Talenten van sportbonden moeten passen binnen het talentprofiel dat sportbonden en NOC*NSF gezamenlijk overeen gekomen zijn. Als een talent voldoet aan de eisen ten aanzien van de trainingsintensiteit, het (inter)nationale wedstrijdprogramma, maar uiteraard ook de prestaties, dan komt het in aanmerking voor een status van Belofte (B), Nationaal Talent (NT) of Internationaal Talent (IT).

Kortom, de sportbonden geven de namen van geïndiceerde talenten door aan NOC*NSF dat ze in een database zet. Deze database wordt gebruikt om te bepalen welke talenten in aanmerking komen voor faciliteiten binnen het mbo. De sportbonden bepalen welke talenten in aanmerking komen voor een indicatie. Deze instanties hebben immers het meeste verstand van hun eigen talenten en zij kunnen de scheidslijn tussen toptalent en sportactieve student het beste aangeven.

Consequenties van de nieuwe statusindicatie

Voor een aantal talenten dat volgens de 'oude' systematiek geïndiceerd is, heeft de nieuwe profielstatus nadelige consequenties. Er zijn met de nieuwe systematiek minder geïndiceerde talenten dan voorheen. Dit betekent dat een deel van de huidige groep talenten die op enige wijze gefaciliteerd wordt, hier met de nieuwe systematiek niet meer voor in aanmerking zou komen. Dit betreft overigens over het algemeen studenten die door de mbo-instellingen zelf als toptalent zijn aangemerkt. De Olympische Netwerken die de indicering doen aan de hand van de database van NOC*NSF kunnen zowel aan scholen als aan studenten advies geven wie in aanmerking zouden moeten komen voor facilitering. Dit zijn alleen de B-, NT- en IT-statushouders die in de database staan. Op dit moment hebben alleen NOC*NSF en de Olympische Netwerken toegang tot de database.

In de praktijk betekent dit dat studenten die veel aan sport doen, maar niet op het hoogste competitieniveau actief zijn, niet in de database van NOC*NSF terug te vinden zijn. Mbo-instellingen kunnen deze sportactieve studenten wel medewerking verleenen, maar niet op basis van een indicatie door NOC*NSF. Deze

studenten worden dus richting NOC*NSF en de overheid niet als topsporter gedefinieerd.

TIP: Om de overgang van de 'oude' naar de 'nieuwe' statussystematiek soepel te laten verlopen kunnen talenten met een 'oude' status de resterende schoolcarrière op de afgesproken wijze afmaken. Alle nieuwe aanmeldingen moeten voldoen aan de statuiseisen volgens het nieuwe indicatiesysteem.

Problemen in de combinatie onderwijs en topsport

Toptalenten die veel moeten trainen onder schooltijd en vaak (langdurig) afwezig zijn door trainingsstages en wedstrijden, lopen globaal gezien tegen twee grote problemen op:

- 1 Het minimumaantal contacturen is lastig te halen (bol 850 uur, bbl 300 uur)
- 2 Het minimumpercentage bpv (beroepspraktijkvorming, ofwel stage) vormt een struikelblok (bol 20%, bbl 60%).

Daarnaast is het met enige regelmaat lastig om afspraken te maken met individuele docenten. Zij hebben niet altijd volledig begrip voor de topsportcarrière van een student.

MBO Diensten zet zich in om de problemen met het minimum aantal contacturen en minimumpercentage af te stemmen op de topsportende mbo-student. Er is goede hoop dat we hier stappen in kunnen maken door gebruik te maken van de mogelijkheden die de onderwijsovereenkomst kan bieden. Voor het ministerie van OCW is het van belang dat de groep studenten die voor verdergaande faciliteiten in aanmerking komen extern geïndiceerd zijn en dat het een groep is die, vanwege de potentie om de absolute top te kunnen halen, daadwerkelijke faciliteiten nodig heeft. Er is vanuit de landelijke overheid (nog) geen regeling getroffen om deze geïndiceerde talenten te kunnen faciliteren. De mogelijkheden zijn op dit moment per mbo-instelling verschillend en zijn afhankelijk van de ruimte die een instelling neemt. Een goed voorbeeld is het Koning Willem I College in Den Bosch.

Koning Willem I College: topsportcoördinator

Het Koning Willem I College heeft op alle echelons binnen de opleiding aandacht voor de combinatie onderwijs en topsport voor de geïndiceerde talenten. Het management heeft een duidelijke keuze voor talentbegeleiding gemaakt en zet dit met behulp van de topsportcoördinator door naar alle opleidingen binnen de instelling. Het maakt dus niet uit of een toptalent in de afdeling sport en bewegen, verzorging of administratie zit. De mogelijkheden om onderwijs en topsport te combineren zijn over het algemeen genomen gelijk.

De topsportcoördinator heeft het mandaat om het onderwijstraject voor het toptalent zo optimaal mogelijk te maken. Dit pakt in de praktijk erg gunstig uit. Er is één functionaris die de overallview heeft, waardoor de onderwijstrajecten voor de toptalenten min of meer op dezelfde wijze geïntegreerd kunnen worden.

De docent weet door deze structuur precies welke toptalenten voor facilitering en flexibele begeleiding in aanmerking komen en welke medewerking er van hem/haar als docent verwacht wordt. Bij vragen of hulp kan hij/zij terugvallen op de topsportcoördinator die antwoord, ondersteuning en sturing kan geven.

In praktijk betekent dit voor de topsportende student (die in de database staat en de status heeft ontvangen via het Olympisch

Netwerk) dat er veel medewerking is bij het zo goed mogelijk passend maken van het lesrooster door flexibele begeleiding op maat, waaronder het open- en afstandleren, het zoeken en vinden van meewerkende en meedenkende stageplaatsen en het specifiek toewerken naar het halen van de benodigde competenties. De mogelijkheid om onderwijs en topsport te combineren is bij het Koning Willem I College zeer duidelijk aanwezig.

De meeste vragen vanuit mbo-instellingen over de begeleiding van topsporters hebben betrekking op hoe ze invulling moeten geven aan de werkzaamheden van de topsportcoördinator en wat ze daarvoor moeten reserveren binnen de formatie. Een goed voorbeeld naast het eerder genoemde Koning Willem I College is ROC Midden Nederland (ROCMN).

ROC Midden Nederland: formatie

ROCMN heeft een duidelijke splitsing gemaakt tussen een vaste voet waarin werkzaamheden plaatsvinden die onafhankelijk van het aantal studenten zijn. Onder deze vaste voet vallen werkzaamheden als:

- beleid
- regelgeving
- organisatie (interne afstemming)
- netwerken (met name sportverenigingen en -bonden)
- PR.

Daarnaast is er een variabele voet, uitgaande van één klokuur begeleiding per vier à vijf toptalenten. Daardoor hangt de uiteindelijke formatie af van het aantal studenten dat zich als toptalent bij de instelling meldt. Waar ROCMN ook rekening mee houdt en daarmee haar taak als talentopleider heel serieus neemt, is dat het roc (regionaal opleidingscentrum) in de beschikbare formatie ook een deel reserveert voor begeleiding van potentiële statushouders en nazorg aan talenten die hun status verliezen.

Deze rekenmethode heeft als groot voordeel dat er altijd ruimte is om de basis onder de topsportbegeleiding te ontwikkelen (vaste voet), om door de duidelijke inkadering helder te hebben op welke ondersteuning en begeleiding de toptalenten minimaal kunnen rekenen (variabele voet). Daarnaast is er aandacht voor de groep die net tegen het ontvangen van een status aanzit.

Ook de inhoud van de werkzaamheden is door ROCMN duidelijk uitgewerkt. Meer informatie over de werkwijze van het Koning Willem I College en ROCMN is te vinden op de website van het platform Bewegen en Sport (www.platfornbewegenensport.nl) onder het kopje goede voorbeelden. Hier is ook de notitie van ROCMN over de invulling van de werkzaamheden van de topsportcoördinator en de bijbehorende formatieberekening te vinden.

Een belangrijke overeenkomst tussen de mbo-instellingen die topsportbegeleiding wat meer hebben kunnen inbedden in de schoolorganisatie, is het netwerk. Ze hebben duidelijke overlegstructuren met sportverenigingen en -bonden, de gemeente, de verticale onderwijskolom, Olympische Netwerken en de media. Kortom, deze instellingen manifesteren zich als spin in het web waar onderwijs en topsport samenkomen.

De topsportcoördinatoren

De huidige groep topsportcoördinatoren heeft veel kennis. Het delen en uitwisselen van deze kennis en expertise is een doelstelling die we

Mbo-studente Maureen Groefsema, kappersopleiding Horizon College, Heerhugowaard.

- Goud Europese Jeugd Olympische Dagen
- Zilver Wereld Jeugd Kampioenschappen onder 20
- Zilver Europese Jeugd Kampioenschappen onder 17
- Brons Europese Jeugd Kampioenschappen onder 17 en onder 20
- 12-voudig Nederlands kampioen

het komend schooljaar meer gestalte willen geven. Eén van de organen waarin we dit doen is het topsportcoördinatorenoverleg van het platform Bewegen en Sport. Dit overleg komt al enkele jaren bijeen om met elkaar te praten en van elkaar te leren over hoe begeleiding van toptalenten geoptimaliseerd kan worden en om de laatste interessante informatie met elkaar te delen. De groep groeit gestaag en komt gemiddeld drie keer per jaar bij elkaar. Het is een absolute tip voor de topsportcoördinatoren die nog niet deelnemen aan dit overleg om vanaf studiejaar 2010-2011 wel aanwezig te zijn.

Aanmelden kan bij Angela Hulst van MBO Diensten (a.hulst@mboraad.nl).

Over de auteur

Rudmer Heerema is werkzaam als directeur van het Expertisecentrum onderwijs en topsport. Daarnaast is hij actief als themaleider Topsport bij het platform Bewegen en Sport.

Correspondentie:

rj.heerema@telfort.nl

AFDELINGEN

DEN HAAG

Schaatsen 2010-2011

De schaatsliefhebbers kunnen het komend seizoen weer hun hart ophalen. Dit seizoen hebben we Tamara van Kleef bereid gevonden om de cursus te geven. Bij genoeg animo is er kans op een tweede cursus na de kerst.

1^e cursus: zaterdag 30 oktober, 6, 13, 20, 27 november en 4 december

2^e cursus: zaterdag 8, 15, 22, 29 januari, 5 en 12 februari 2011

Tijd: 8.30 tot 9.45 uur

Plaats: De Uithof

Maximum aantal deelnemers: 15

Kosten: Leden € 45, aspirant-leden € 35, niet leden € 55, dit is incl. entree Uithof.

Informatie: pverleg@kvlo-den Haag.nl

Aanmeldingen moeten vóór 9 oktober binnen zijn.

AGENDA

BASISCURSUS SPORT EN BELEID

Het W.J.H. Mulier Instituut en Arko Sports Media organiseren een tweedaagse basiscursus Sport en Beleid. Een unieke cursus als wegwijzer in de sport. De cursus staat onder leiding van drs. Caroline van Lindert, senior onderzoeker bij het W.J.H. Mulier Instituut. Samen met deskundige en ervaren sprekers gaat zijn in op trends, ontwikkelingen en de (veranderende) rollen van de diverse spelers binnen het speelveld van de sportsector.

Cursus 1: maandag 8 en dinsdag 9 november 2010, te Wageningen

Cursus 2: donderdag 17 en vrijdag 18 maart 2011, te Driebergen

Informatie: conferences@arko.nl en of www.mulierinstituut.nl

9E GRONINGEN SPORT MEDICINE SYMPOSIUM 2011

Datum: 21 januari 2011

Tijd: 9.30 tot 16.30 uur

Plaats: Universitair Medisch Centrum Groningen

Informatie: www.wenckebachinstituut.nl

ADVERTENTIE

ENTRE-PRISES
Climbing Walls

Grootste leverancier van klimwanden en klimgrepen wereldwijd

- Speciaal assortiment voor scholen -
- Inspectie & onderhoud -

[WWW.ENTRE-PRISSES.NL](http://www.entre-prises.nl)

MOUNTAIN NETWORK

WERKWEKEN EN OPLEIDINGEN IN DE ARDENNEN!

MORE THAN FUN!

e: werkweek@mountain-network.eu / t: +31 (0)88 123 68 25

WWW.MOUNTAIN-NETWORK.EU/WERKWEK